

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Opiskeluhuolto uudistuu

Perusopetuksen webinaari 26.1.2023

Kristiina Laitinen
Opetushallitus

Aikataulu

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain muutokset (377/2022) tulivat voimaan 1.1.2023.

Opetushallituksen on uudistettava opetussuunnitelmien perusteet ja määräys ammatillisen koulutuksen opiskelijahuollon keskeisistä periaatteista sekä tavoitteista lain mukaisiksi siten, että **koulutuksen/ opetuksen järjestäjät** voivat ottaa lain 13 §:n mukaiset **opiskeluhoito-suunnitelmat** käyttöön **1.8.2023**.

Työnjako

- Opiskeluhoolto**palvelujen** osalta OPH valmistelee em. määräykset yhteistyössä THL:n kanssa (OhL 13 §)
- Hyvinvointialueella on **yhteistyövelvoite** opetuksen järjestäjän opiskeluhoolto-suunnitelman valmistelussa (ThL 15 a § ja SoshL 27 c §)
- Järjestäjäkohtaisen opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhoollon **ohjausryhmä**
- Opiskeluhooltosuunnitelma laaditaan yhteistyössä **koulujen ja opiskeluhoolto-palvelujen henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa** kanssa.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain muutos

Opetussuunnitelmien perusteet ja määräys

1. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014
2. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluopetussuunnitelman perusteet 2021
3. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014
4. Perusopetukseen valmistavan opetuksen perusteet 2015
5. Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2017
6. Lukiokoulutuksen perusteet 2019
7. Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet 2019
8. Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus 2021
9. Kansanopistojen oppivelvollisille suunnatun vapaan sivistystyön koulutuksen opetussuunnitelman perusteet 2021
10. Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet ja tavoitteet sekä opiskelu- huoltosuunnitelman laatiminen ammatillisessa koulutuksessa 2018.

Opiskeluhuollon rakenteita: monialaiset ryhmät ja suunnitelmat

! Alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä
Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma

Alueellinen
I + n hyvinvointi-
suunnitelma

! Opiskeluhuollon ohjausryhmä
Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma

Kunnan
I + n hyvinvointi-
suunnitelma

! Koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä
(Koulukohtainen opiskeluhoitosuunnitelma?)

Monialainen asiantuntijaryhmä
Opiskeluhoitokertomus/-rekisteri

Keskeiset muutokset

1 Määräysteksti tiivistyy

2 Opetuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhuollon kokonaisuuden toteuttamiseksi opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma. Suunnittelun taso vaihtuu.

3 Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma korvaa opiskeluhuollon luvun paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päällekkäisyyden välttäminen.

Keskeiset muutokset

4 Esi- ja perusopetuksessa siirrytään käyttämään käsitettä opiskeluhuolto.

Eri koulutusmuotojen käsitteistön yhtenevyys.

5 Osan koulutusmuodoista perusteisiin tulee muutoksia useisiin perustelukuihin käsitteistön vaihdoksen vuoksi (opiskeluhuolto, hyvinvointialue, sosiaali- ja terveystyö)

6 Opetuksen järjestäjän tulee valmistella kutakin koulutusmuotoa koskevan määräyksen mukainen opiskeluhuoltosuunnitelma.

Perusteiden luvun 8 Opiskeluhoolto rakenne

Luvussa 8 Opiskeluhoolto määrätään

- Perusopetuslain mukaisesti opiskeluhoollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoollon tavoitteista
- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa määrätyn opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman laatimisesta

(8.1 Paikallisesti päätettävät asiat ja opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma)

Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhuollon tavoitteet

Opiskeluhuolto on oppilaan ja kouluyhteisön kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista ja sen edellytyksistä huolehtimista.

Oppilaalla on oikeus saada maksutta opiskeluhuolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää.

Opiskeluhuoltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus.

Opiskeluhuoltoa toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden, huoltajien ja tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa.

Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhuollon tavoitteet

Opiskeluhuolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä, joka on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä.

Oppilaalla on oikeus opiskeluhuoltopalveluihin (opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalvelut sekä kouluterveydenhuolto).

Opiskeluhuoltopalvelut järjestetään lähipalveluna, jolle opetuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten on suunnitelma, joka sisältää koulukohtaisesti seuraavat tiedot:

Opetushallitus

1. Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhooltopalveluista

2. Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi

3. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoolto)

4. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

5. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä Kriisisuunnitelma

Paikalliset ratkaisut!

Opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman valmistelu

Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa järjestäjätasolla opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista.

Hyvinvointialueella on yhteistyövelvoite opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman valmistelussa.

Vastuuhenkilön nimeäminen.

! Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä koulujen ja opiskeluhuoltopalvelujen henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien kanssa.

Yhteistyörakenteista päättäminen.

Opetuksen järjestäjä seuraa opiskeluhuoltosuunnitelman toteutumista kouluissa ja tarkistaa sitä tarvittaessa.

Toimintatapa kuvataan opiskeluhuoltosuunnitelmassa.

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman valmistelu

Opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma korvaa paikallisen opetussuunnitelman (opiskeluhoolto -luvun osalta).

! Opetuksen järjestäjä valmistelee kutakin koulutusmuotoa koskevan määräyksen mukaisen opiskeluhooltosuunnitelman.

! Opetuksen järjestäjä päättää paikallisesti, miten tarvittavat tiedot asiakokonaisuuksista 1-5 kootaan ja miten koulujen toimintaa niiden avulla ohjataan.

Opiskeluhooltopalvelujen osalta yhteistyö hyvinvointialueen kanssa.

Opiskeluhooltosuunnitelmat liitetään kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma

Opetushallitus

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten on suunnitelma, joka sisältää koulukohtaisesti seuraavat tiedot

1. Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja Käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

2. Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi

3. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoolto)

4. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

5. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä Kriisisuunnitelma

Paikalliset ratkaisut!

1) Arvio opiskeluhuollon kokonais- tarpeesta ja käytettävistä olevista opiskeluhuoltopalveluista (1/2)

- Arvioihin kootaan tiedot kultakin koululta.
- Tiedot ilmoitetaan palvelujen henkilötyövuosina.
- Arvioilla varmistetaan
 - palvelujen riittävyys (oppilaiden ja yhteisön tarpeet)
 - terveystarkastusten toteutuminen
 - henkilöstömitoitusten toteutuminen
 - palvelujen järjestäminen määräajassa.

1) Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävistä olevista opiskeluhuoltopalveluista (2/2)

Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta

- Yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä sekä opiskeluhuollon yhteistyössä tarvittavat resurssit
- Kokonaistarpeen arvioinnissa huomioidaan mm. kouluyksiköiden määrä, koulujen oppilasmäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet
- Huomioidaan mm. eri ikäisten, tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien ja maahanmuuttotaustaisten oppilaiden lukumäärät ja osuudet
- Hyödynnetään paikallista lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja elinoloja koskevaa seurantatietoa

Arvio käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista

- Ilmoitetaan kaikkien opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten (kouluterveydenhuolto sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut) henkilötyövuodet.

2) Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi

Yhteisöllinen opiskeluhoolto on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista.

Koulun henkilökunnalla on ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista.

2) Kouluuyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi

- Oppilaiden ja kouluuyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset
- Koulukohtaisten opiskeluhuoltoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat
- Poissaolojen ennaltaehkäisy, suunnitelmallinen seuranta (ml. seuranta-menettelmät ja-tiedot) ja poissaoloihin puuttuminen. Lisäksi työn- ja vastuunjako sekä luvattomista poissaoloista ilmoittaminen huoltajalle. (Huom! SKY-perustemuutos lausuntokierroksella!)
- Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen
- Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluuyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

3) Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoolto)

Yksilökohtaisen opiskeluhoollon määritelmä

- Opiskeluhooltopalvelut
 - Monialainen asiantuntijaryhmä
-
- Yksilökohtainen opiskeluhoolto perustuu oppilaan ja tarvittaessa huoltajan **suostumukseen** (ikä ja kehitystaso)
 - Oppilaan **osallisuus ja mielipiteet huomioidaan** toimenpiteissä ja ratkaisuissa (ikä ja kehitystaso)
 - Tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevat **säännökset!**

3) Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoolto)

- Oppilaan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin
- Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen
- Opiskeluhoitokertomuksen laatiminen, säilytys ja vastuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitorekisterille
- Tarvittavan opiskeluhoollon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan osallistumisen epäämisen yhteydessä
- Opettajan laajaan terveystarkastukseen (1, 5 ja 8 lk.) antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytännöt (ml. suostumus) koulussa
- Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytännöt.

4) Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhoolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhooltopalvelujen ammattilaisten **yhteinen tehtävä**.

- Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhooltopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen **osallisuus** opiskeluhoollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhoollossa keskeistä.
- Tämä edellyttää **yhteisiä toimintatapoja** ja erityisesti **opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä**.

4) Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

- Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen ja opiskeluhuoltopalveluiden osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamiseen
- Koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä
- Opiskeluhuollon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä
- Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa (kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi)
- Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille.

5) Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Oppilaalla on **oikeus** turvalliseen opiskeluympäristöön:

Fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus

- Edellyttää suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, **yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista koulujen kanssa**
- Opetuksen järjestäjän ja opiskeluhuoltopalvelujen henkilöstön **perehdytys** toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa
- Tiedottaminen
- Suunnitelmien päivitys

5) Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

- Kuvataan **erikseen** toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan käytänteet
- Opettajan tai rehtorin **velvoite ilmoittaa** tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, **syrjinnästä** tai väkivallasta niistä **epäillyn** ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle
- Toimintatavat tukea tarvitsevan **oppilaan** (teon kohde ja tekijä) **ohjaamiseksi opiskeluhuoltopalveluihin**
- **Yhteistyö** huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö (ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja/tai poliisille)

5) Kriisisuunnitelma

(suunnitelma kriisi-, uhka- ja vaaratilanteiden varalle)

- Toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa
- Kriisitilanteiden **ehkäisy**, niihin **varautuminen** ja **toimintatavat** kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien **harjoittelu**
- Em. kokonaisuuden **johtamisen** periaatteet, **yhteistyö** sekä **työn- ja vastuunjako**
- Sisäisen ja ulkoisen **viestinnän** sekä opetuksen järjestäjän ja koulun välisen **tiedottamisen** periaatteet

Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa (vrt. muut em. tilanteita koskevat ohjeistukset sekä psykososiaalisen tuen järjestämisen periaatteet).

Perusopetukseen valmistava opetus

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opiskeluhuollon järjestämistä ja toteuttamista koskevat **samat periaatteet** ja oppilaita samat **oikeudet** kuin perusopetuksen oppilaille annettavassa opiskeluhuollossa. Opetuksen järjestäjällä tulee olla oppilas- ja opiskelijahuoltolain edellyttämä **opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma, jonka laatimisesta on määrätty perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa.**

Eriyispiirteistä mainittu

- Yhteistyö perheen kotoutumissuunnitelmasta vastaavan tahon kanssa
- Osallisuuden varmistamiseksi tarvittavat tulkitsemispalvelut
- Huoltajille tietoa myös suomalaisen koulutusjärjestelmän sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintatavoista ja saatavuudesta. Tiedottamisen ymmärrettävyys on tärkeä varmistaa.

Aikuisten perusopetus

Opetuksen järjestäjällä tulee olla lain edellyttämä **opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma**. Opiskeluhuollon järjestämisessä ja toteuttamisessa noudatetaan **soveltuvin osin samoja periaatteita** kuin oppivelvollisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määrätään.

- Opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma sisältää OhL:ssa ja oppivelvollisten perusopetuksen perusteissa määrätyt kohdat.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolakia sovelletaan opiskelijoihin, jotka opiskelevat perusopetuksen koko oppimäärää aikuisten perusopetuksen perusteiden mukaan (**tutkintotavoitteiset** opiskelijat).

Eriyispiirteistä mainittu

- Opiskeluhuoltosuunnitelman valmistelussa otetaan huomioon opiskelijaryhmän erityispiirteet kuten ikä, elämäntilanne sekä kieli- ja kulttuuritausta.

Toimeenpanon tuki

- Koulutusmuotokohtaisia **webinaareja**, aamukahvitilaisuuksia, Tuunaamoja (tammi-helmikuu)
<https://www.oph.fi/fi/tapahtumakalenteri>
- **ePerusteet-klinikat** koulutuksen järjestäjille. Lisätietoja:
<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/ajankohtaista/8578452>
- **Tukimateriaalia ePerusteisiin** (tammi/helmikuu) sekä OPH.fi -sivuille (2023)
- Uudistus edellyttää käytännössä kaiken OPH:n opiskeluhuoltoon käsittelevän **aineiston, sivustojen (ml. OPH.fi), oppaiden ja ohjeistusten päivitystyötä** (2023-2024).

OPH.fi:ssä mm.

- Psykososiaalisen tuen –sivusto (*tulossa*)
- Lapsen oikeuksien -sivusto (*tulossa 2.2.2023*)
- #EiKaikelleVäkivallalle -sivusto (*tulossa 26.1.2023*)
- Unikoulutus -sivusto
- Tietoisuustaitoharjoitteita -sivusto
- Sitouttava kouluyhteisötyö SKY
- Useita erilaisia julkaisuja kuten
 - Tukea arkeen! Keinoja lasten ja nuorten emotionaalisten, sosiaalisten ja käyttäytymisen taitojen tukemiseksi

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Kiitos!

Kristiina.Laitinen@oph.fi